

[19]

Carpeta d'aprenentatge

Quins elements estructurèn
una carpeta d'aprenentatge?

ESTRUCTURA DE LA CARPETA

La literatura produïda sobre les carpetes, tant d'aprenentatge com de docència, posa de manifest que se'n poden trobar amb **estructures ben diferents segons els objectiu per als quals han estat creades**. Tenint en compte aquesta assumpció, les carpetes d'aprenentatge consten de tres elements: **un índex, o taula de continguts, unes evidències i una valoració**.

L'índex, o taula de continguts, d'una carpeta d'aprenentatge té la funció d'**ordenar, presentar, donar sentit i mostrar coherència interna entre tots els elements que componen la carpeta** a partir d'un criteri establert: pot ser l'ordre cronològic, la tipologia d'evidències, el contingut d'aprenentatge...

Aquest índex, o taula de continguts, pot ser tancat (quan ve definit pel professor), es pot discutir i acordar entre professor i estudiant, o bé pot ser obert, quan la iniciativa és de l'estudiant. La taula de continguts es pot elaborar tant a l'inici del procés d'ensenyament-aprenentatge (llavors permet guiar i orientar el procés d'elaboració), o també es pot elaborar al final, quan s'han recollit totes les evidències, en funció de com es volen ordenar i presentar.

Exemple

A continuació es presenta un exemple d'una taula de continguts elaborada un cop s'ha finalitzat la carpeta d'aprenentatge. Respon a la demanda que ha fet el professor de l'assignatura Estructura i Funció del Cos Humà de la titulació d'Infermeria i segueix el criteri del contingut.

L'objectiu fonamental que es pretén assolir amb la creació d'aquesta carpeta és que l'estudiant es faci conscient del seu aprenentatge i pugui, així, regular el procés d'estudi:

Taula de continguts:

1. *Presentació de la carpeta d'aprenentatge*
2. *Objectiu i finalitat de la carpeta*
3. *Tema I: Citologia*
 - a. *Evidència 1.1: Aportació de l'entrevista amb l'expert*
 - b. *Evidència 1.2: Esborranys de la pràctica 1*
4. *Tema II: Embriologia*
 - a. *Evidència 2.1: Fotografia comentada*
5. *Tema III: Estudi anatòmic i fisiològic dels diversos òrgans, aparells i sistemes*
 - a. *Evidència 3.1: Esborranys del dibuix del sistema limfàtic*
 - b. *Evidència 3.2: Comentari sobre el pòster del congrés*

- c. Evidència 3.3: Notícia dels científics americans
- d. Evidència 3.4: Relació amb la meua experiència formativa prèvia
- 6. Recull d'activitats dels temes I, II i III
- 7. Materials que he produït durant la primera part del semestre
- 8. Intercanvi d'informacions i orientació del professor
- 9. Proves d'avaluació

En els apartats següents es continuen tractant els altres dos elements de l'estructura de la carpeta d'aprenentatge: les evidències i la seva valoració.

L'estructura de la carpeta d'aprenentatge no és estàndard, respon a la finalitat de creació de la carpeta; finalitat que també orienta la quantitat i tipus d'evidències que cal que aporti l'estudiant.

TIPUS D'EVIDÈNCIES

Les evidències conformen l'objecte central de la carpeta d'aprenentatge. **Una evidència és el fet, la prova, el document... que posa de manifest que s'està progressant en el procés d'aprenentatge o que s'ha assolit una competència de les que s'havien proposat.** La tipologia d'evidències que es presenta no és exclouent, és a dir, una mateixa evidència pot considerar-se dins d'un o més tipus.

Segons Barton, J., i Collins, A. existeixen diferents **tipus d'evidències**:

[1] Les evidències anomenades **artefactes** són les que es poden recollir de l'experiència educativa i personal anterior. Posen de manifest el nivell de **coneixements previs** de l'estudiant.

Per exemple: treballs d'assignatures que ja s'han cursat, títols que ja s'han assolit...

[2] Les evidències que es poden elaborar i recollir durant el dia a dia (activitats que es fan **fora de la universitat**), però que no estan relacionades directament amb la demanda de les activitats d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura s'anomenen **reproduccions**.

Per exemple: exercicis que l'estudiant realitzi en algun curs d'anglès, activitats que s'estiguin duent a terme en un centre excursionista al qual pertanyi l'estudiant i que puguin aportar evidència de l'assoliment d'un objectiu...

[3] Les evidències que s'han d'elaborar específicament per a la carpeta d'aprenentatge i que, per tant, estan **relacionades amb les activitats d'ensenyament i aprenentatge de l'assignatura** són anomenades **produccions**. Per exemple: un diari de camp, reflexions al voltant de les activitats d'aprenentatge elaborades, resultats obtinguts de la resolució de problemes, entrevistes a persones que poden aportar informació que interessi...

[4] Aquelles evidències que es poden aportar mitjançant una tercera persona s'anomenen **avaladores**. L'exemple més comú en aquests casos són les cartes de recomanació dels tutors de pràctiques o de persones amb qui s'ha treballat; també es poden aportar activitats avaluades i corregides per altres companys de classe, documents de professors que hagi tingut prèviament l'estudiant...

Ampliació de continguts

Actualment les tecnologies de la informació i la comunicació poden ajudar molt a l'hora d'elaborar i presentar evidències. D'aquesta manera es poden utilitzar enregistraments de veu o imatges que posin de manifest allò que a l'estudiant li interessa presentar com a evidències.

El procés d'elaboració d'aquestes evidències es concreta en quatre fases que es presenten en el bloc següent: **recollida, selecció, reflexió i publicació**.

Una carpeta d'aprenentatge finalitza amb la valoració i avaluació que fa el professor tant de l'elaboració de la carpeta com de les competències assolides. Així mateix, la carpeta és un instrument d'autoavaluació que ha de servir a l'estudiant per regular el seu procés d'aprenentatge.

Ampliació de continguts

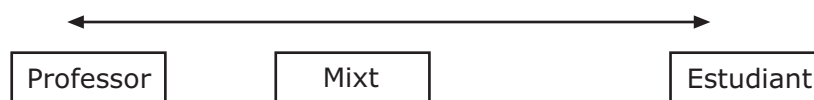
Un dels instruments que més es fa servir per avaluar les carpetes d'aprenentatge és la **rúbrica**. Una rúbrica és una **matriu d'avaluació** que es compon de diferents nivells de desenvolupament de l'aprenentatge de l'estudiant (des del nivell d'aprenent fins al nivell d'expert) i de la definició de cadascun d'aquests nivells a partir de les competències que ha d'haver assolit.

Hi ha una tipologia d'evidències possibles molt variada. La riquesa d'una carpeta d'aprenentatge, entre d'altres aspectes, rau en la diversitat d'evidències que es puguin aportar. Cal tenir en compte, però, que aquestes evidències han de ser coherents i han de respondre a l'objectiu per al qual s'ha creat la carpeta.

TIPUS DE CARPETES D'APRENTATGE

Com s'ha pogut observar quan s'ha parlat de l'estructura de les carpetes d'aprenentatge, l'objectiu de la carpeta condiona el seu format. El mateix passa quan parlem de tipus de carpetes d'aprenentatge: **la finalitat que estimula la creació de la carpeta**—sense oblidar els recursos de què es disposa— **condiciona i promou que aquesta tingui unes característiques o unes altres**. Es poden tenir en compte els criteris següents per concretar i decidir el tipus de carpeta que es vol elaborar.

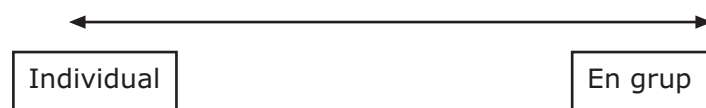
[1] Si es té en compte **qui pren les decisions**, es pot trobar una carpeta més centrada en el professor o més centrada en l'alumne. Entre aquests dos extrems, i seguint aquest criteri, també es pot parlar d'un tipus de carpeta d'aprenentatge mixta en què les decisions es prenen de forma acordada entre tots dos.

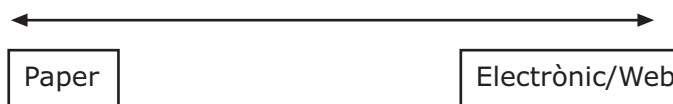
[2] Si es té en compte la **finalitat**, la carpeta pot orientar-se cap al procés d'aprenentatge o cap al producte d'aprenentatge. En aquest darrer cas, l'objectiu de la carpeta és recollir els millors treballs que s'han realitzat durant el curs, mentre que si la carpeta està orientada al procés d'aprenentatge el seu objectiu és posar de manifest el recorregut i el progrés en la consecució dels objectius planificats.

[3] Si es té en compte la **modalitat**, la carpeta pot ser individual o grupal; és a dir, cada estudiant pot elaborar la seva carpeta d'aprenentatge però també es pot elaborar una carpeta d'aprenentatge amb altres estudiants de l'aula.

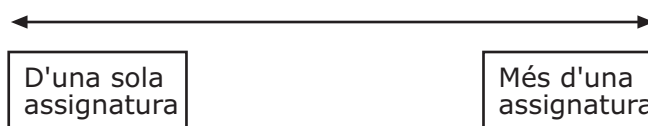
[4] Si es té en compte el **format**, la carpeta d'aprenentatge pot elaborar-se en format paper o en format electrònic/web. A les carpetes d'aprenentatge en format paper les evidències s'acaben recollint, bàsicament, amb text. Una carpeta d'aprenentatge en format web és aquella que està implementada en un campus virtual, mentre que la carpeta d'aprenentatge en format electrònic és aquella en què s'utilitza un programa informàtic dissenyat específicament per elaborar carpetes d'aprenentatge. En l'àmbit universitari probablement es troben amb major freqüència les carpetes en paper o en format web.

[5] Si és té en compte el **sistema d'avaluació**, la carpeta d'aprenentatge pot ser única o combinada. És a dir, pot convertir-se en l'únic element avaluat del procés d'aprenentatge o pot combinar-se amb altres sistemes d'avaluació: exàmens, treballs, etc.

[6] Si es té en compte el **contingut**, es poden trobar carpetes d'una assignatura o de més d'una (per exemple, d'una àrea de coneixement).

El primer criteri, és a dir, qui pren les decisions (el professor, l'estudiant o tots dos de forma acordada) condiciona la resta de les característiques de la carpeta d'aprenentatge. Aquestes característiques, com ja s'ha dit, estaran en funció d'una sèrie de factors: si es pretén reflectir el procés d'aprenentatge o bé els millors treballs i activitats que ha elaborat l'estudiant durant el curs; els recursos que es tinguin per elaborar la carpeta; si la carpeta es vol centrar en una sola assignatura o en tota una àrea de coneixement; si es creu que s'ha de presentar la carpeta de forma individual o que aporta un valor afegit si la carpeta és de grup; si és l'únic sistema d'avaluació o també es proposa un examen o altra prova avaluativa.

Per tant, **es tracta de prendre decisions sobre aquests criteris tenint en compte la funció que s'atorga a la carpeta d'aprenentatge.**

Les característiques que defineixen les carpetes d'aprenentatge poden ser decidides pel professor o poden recaure en mans de l'estudiant. En qualsevol cas, aquestes característiques depenen de quina és la finalitat de la carpeta, els recursos, el sistema d'avaluació del curs...